

EDUSKUNNAN VASTAUS 90/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi esitutkintalain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi esitutkintalain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 71/2014 vp).

Valiokuntakäsittely

Lakivaliokunta on antanut asiasta mietinnön (LaVM 7/2014 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

esitutkintalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan esitutkintalain (805/2011) 4 luvun 10 §:n 1 momentti ja 15 §, 7 luvun 10 §:n 1 ja 2 momentti, 9 luvun 7 §:n 1 momentti ja 11 luvun 2 §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 4 luvun 10 §:n 1 momentti laissa 1145/2013, sekä
lisätään 4 lukuun uusi 16 ja 17 § seuraavasti:

4 luku

Esitutkintaperiaatteet ja esitutkintaan osallistuvien oikeudet

10 §

Oikeus käyttää avustajaa esitutkinnassa

Asianosaisella on oikeus käyttää valitsemaansa avustajaa esitutkinnassa. Rikoksesta epäillylle on ilmoitettava mainitusta oikeudesta siten kuin 16 ja 17 §:ssä säädetään. Asianomistajalle on ennen hänen kuulemistaan kirjallisesti ilmoitettava mainitusta oikeudesta, jollei asia ole suppeassa esitutkinnassa käsiteltävä. Esitutkintaviranomaisen on muutenkin selvittävään rikokseen, rikoksen selvittämiseen ja asianosaisen

henkilöön liittyvät seikat huomioon ottaen huolehdittava siitä, että asianosaisen oikeus käyttää avustajaa tosiasiallisesti toteutuu hänen sitä halutessaan tai oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin turvaamisen sitä edellyttäessä.

15 §

Asianosaisjulkisuus esitutkinnassa

Asianosaisella on esitutkinnan aloittamisen jälkeen oikeus saada tieto esitutkintaan johtaneista ja esitutkinnassa ilmi tulleista seikoista sekä esitutkinta-aineistosta, joka voi tai on voinut vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn.

Asianosaisella ei ole 1 momentissa tarkoitettua oikeutta ennen tutkinnan lopettamista, jos tietojen antamisesta on haittaa asian selvittämiseksi.

Asianosaisella ei ole 1 momentissa tarkoitettua oikeutta, jos tiedon antamatta jättäminen on välttämätöntä erittäin tärkeän yleisen tai yksityisen edun turvaamiseksi. Asianosaisella ei ole oikeutta saada tietoa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 11 §:n 2 momentin 7 kohdassa tarkoitetuista yhteystiedoista.

Kun harkitaan asianosaisen oikeutta saada tietoja tai sen rajoittamista, arvioinnissa on otettava huomioon asianosaisen oikeus puolustautua asianmukaisesti tai muuten asianmukaisesti valvoa oikeuttaan oikeudenkäynnissä.

Oikeuteen saada tieto salaisen pakkokeinon käytöstä sovelletaan lisäksi, mitä pakkokeinolain 10 luvun 60 ja 62 §:ssä säädetään ja oikeuteen saada tieto salaisen tiedonhankintakeinon käytöstä, mitä poliisilain (872/2011) 5 luvun 58 ja 60 §:ssä säädetään.

Asianosaisen oikeuteen saada tieto esitutkinta-aineistosta sovelletaan muutoin, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään. Tiedon antamiseen ääni- ja kuvataallenteesta sovelletaan kuitenkin, mitä tämän lain 9 luvun 7 §:n 2 momentissa säädetään.

16 §

Ilmoitus epäillyn oikeuksista

Kun henkilölle ilmoitetaan, että häntä epäillään rikoksesta, hänelle on viipymättä ja viimeistään ennen hänen kuulemistaan ilmoitettava:

1) oikeudesta käyttää valitsemaansa avustajaa;

2) oikeudesta puolustajaan oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 2 luvun 1 §:ssä säädettyillä edellytyksillä;

3) oikeudesta maksuttomaan oikeusapuun ja avustajaan oikeusapulaissa (257/2002) säädettyillä edellytyksillä;

4) oikeudesta saada tieto rikoksesta, josta häntä epäillään, sekä tieto rikosepäilyä koskevista muutoksista;

5) oikeudesta tulkkaukseen sekä olennaisten asiakirjojen käännöksiin siten kuin 13 §:ssä, pakkokeinolain 2 luvun 16 §:ssä ja 3 luvun 21 §:ssä sekä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 6 a luvun 3 §:ssä säädetään;

6) oikeudesta vaieta ja olla muutoinkin myötävaikuttamatta rikoksensa selvittämiseen.

Rikoksesta epäillylle on ilmoitettava 1 momentissa tarkoitetuista oikeuksista 12 §:ssä tarkoitettulla epäillyn käyttämällä kielellä. Epäillylle on ilmoitettava 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua oikeudesta kirjallisesti, jollei asia ole suppeassa esitutkinnassa käsiteltävä.

17 §

Kirjallinen ilmoitus vapautensa menettäneen oikeuksista

Kun rikoksesta epäilty menettää vapautensa kiinnittämisen, pidättämisen tai vangitsemisen yhteydessä, hänelle on viipymättä ilmoitettava:

1) 16 §:ssä tarkoitetuista oikeuksista;

2) oikeudesta tiedonsaantiin 15 §:n mukaisesti;

3) oikeudesta siihen, että vapaudenmenetyksestä ilmoitetaan hänen läheiselleen tai muulle henkilölle poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain 2 luvun 2 §:n 2 momentin mukaisesti;

4) oikeudesta poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain 5 luvun 1 §:ssä ja tutkintavankeuslain 6 luvun 1 §:ssä tarkoitettuun terveyden- ja sairaanhoitoon;

5) oikeudesta vangitsemisasian käsittelyyn tuomioistuimessa pakkokeinolain 3 luvun 5 §:ssä säädettyssä määräajassa ja vangitun oikeudesta pakkokeinolain 3 luvun 15 §:ssä tarkoitettuun vangitsemisasian uudelleen käsittelyyn.

Ulkomaalaiselle vapautensa menettäneelle on 1 momentissa säädetyn lisäksi viipymättä ilmoitettava oikeudesta siihen, että vapaudenmenetyksestä ilmoitetaan hänen kotimaataan edustavaan diplomaattiseen tai konsuliedustustoon.

Vapautensa menettäneelle on annettava ilmoitus 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista oikeuksista kirjallisena 12 §:ssä tarkoitettulla epäillyn käyttämällä kielellä.

7 luku

Kuulustelut

10 §

Ennen kuulustelua tehtävät ilmoitukset

Kuulusteltavalle on ennen kuulustelua ilmoitettava hänen asemansa esitutkinnassa, hänen oikeutensa pyytää kuulustelutodistaja paikalle ja hänen kielelliset oikeutensa.

Rikoksesta epäillylle on ennen kuulustelua yksilöitävä teko, josta häntä epäillään. Epäillylle on lisäksi ilmoitettava hänen oikeuksistaan siten kuin 4 luvun 16 §:ssä säädetään, jollei ilmoitusta ole jo aiemmin tehty. Epäillylle on ennen kuulustelua ilmoitettava oikeudesta vaieta ja olla muutoinkin myötävaikuttamatta rikoksensa selvittämiseen, vaikka ilmoitus tästä oikeudesta olisi jo aiemmin tehty. Epäillylle on ennen kuulustelua ilmoitettava myös oikeudesta käyttää valitsemaansa avustajaa ja siitä, milloin hänelle voidaan määrätä puolustaja, vaikka ilmoitus näistä oikeuksista olisi jo aiemmin tehty, ellei uudelleen ilmoittaminen ole ilmeisen tarpeellonta.

9 luku

Esitutkinta-aineisto

7 §

Esitutkinta-asiakirjojen julkisuus

Esitutkinta-asiakirjojen julkisuudesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa. Asianosaisjulkisuuden osalta sovelletaan, mitä tämän lain 4 luvun 15 §:ssä säädetään.

11 luku

Erinäiset säännökset

2 §

Suppean esitutkinnan sisältö

Suppea esitutkinta saadaan toimittaa noudattamatta 5 luvun 1 §:n sekä 7 luvun 11 ja 14—16 §:n säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain 2 luvun 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain (841/2006) 2 luvun 3 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

2 luku

Säilytystilaan ottaminen

3 §

Säännöksistä ja säilytystilan oloista tiedottaminen

nelle esitutkintalain 4 luvun 17 §:n nojalla annettu kirjallinen ilmoitus hänen oikeuksistaan.

Vapautensa menettäneellä on oikeus pitää koko vapaudenmenetyksen ajan hallussaan hä-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20__.

Laki

tutkintavankeuslain 1 luvun 1 §:n ja 2 luvun 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tutkintavankeuslain (768/2005) 1 luvun 1 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 808/2011, sekä
lisätään 2 luvun 3 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

1 luku

Tutkintavankeuden toimeenpanon yleiset periaatteet

1 §

Soveltamisala

mitä vangista vankeuslaissa (767/2005) säädetään.

2 luku

Saapuminen vankilaan

3 §

Säännöksistä ja vankilan oloista tiedottaminen

Tutkintavankiin, joka samalla suorittaa vankeusrangaistusta tai sakon muuntorangaistusta, sovelletaan, mitä 2 luvun 1 §:n 2 momentissa ja 3 §:n 4 momentissa, 4 luvun 1 §:n 3 momentissa, 8 luvun 6 §:ssä sekä 9 luvun 9 §:ssä säädetään. Tällaiseen vankiin sovelletaan lisäksi, mitä pakkokeinolain (806/2011) 4 luvussa yhteydenpidon rajoittamisesta ja rikoslain (39/1889) 2 c luvun 5 §:ssä ehdonalaisesta vapauttamisen määräytymisestä säädetään. Muutoin tässä momentissa tarkoitettuun tutkintavankiin sovelletaan,

Tutkintavangilla on oikeus pitää koko vapaudenmenetyksen ajan hallussaan hänelle esitutkintalain (805/2011) 4 luvun 17 §:n nojalla annettu kirjallinen ilmoitus hänen oikeuksistaan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20__.

Laki

sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain (754/2010) 7 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 774/2013, seuraavasti:

7 §
Esitutkinta

räyksen, rikesakkomääräyksen tai rangaistusvaatimuksen antamiseksi. Esitutkinta saadaan tällöin toimittaa noudattamatta mainitun lain 4 luvun 13 ja 16 §:n säännöksiä.

Tässä laissa tarkoitetun rikkomuksen selvittämiseksi toimitetaan esitutkintalain (805/2011) 11 luvun 2 §:ssä tarkoitettu suppea esitutkinta, jossa selvitetään ainoastaan ne seikat, jotka ovat välttämättömiä sakkovaatimuksen, sakkomää-

Tämä laki tulee voimaan samana päivänä kuin sakon ja rikesakon määräämisestä annettu laki (754/2010).

Laki

rangaistusmääräysmenettelystä annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rangaistusmääräysmenettelystä annetun lain (692/1993) 5 §, sellaisena kuin se on laissa 775/2013, seuraavasti:

5 §
Ennen rangaistusvaatimuksen antamista toimitetaan esitutkintalain (805/2011) 11 luvun 2 §:ssä tarkoitettu suppea esitutkinta, jossa selvitetään ainoastaan ne seikat, jotka ovat välttämättömiä seuraamuksen määräämiseksi rangais-

tusmääräysmenettelyssä. Esitutkinta saadaan tällöin toimittaa noudattamatta mainitun lain 4 luvun 13 ja 16 §:n säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20____.

Laki

rikesakkomenettelystä annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikesakkomenettelystä annetun lain (66/1983) 7 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 777/2013, seuraavasti:

7 §
Rikesakkoasiassa toimitetaan esitutkintalain (805/2011) 11 luvun 2 §:ssä tarkoitettu suppea esitutkinta, jossa selvitetään ainoastaan ne seikat, jotka ovat välttämättömiä rikesakon määräämistä varten. Esitutkinta saadaan tällöin toimit-
taa noudattamatta mainitun lain 4 luvun 13 ja 16 §:n säännöksiä.
Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta _____ 20_____.

Laki

rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain (1286/2003) 20 §:n 3 momentti sekä
lisätään lakiin uusi 20 a § seuraavasti:

Avustaja ja puolustaja

20 a §

Kirjallinen ilmoitus oikeuksista

Poliisin on viipymättä ilmoitettava luovutettavaksi pyydetylle, joka on otettu kiinni tai muuten tavoitettu Suomessa, hänen oikeudestaan:

- 1) saada tieto kiinniottamista ja luovuttamisesta koskevan pyynnön sisällöstä;
- 2) käyttää avustajaa;
- 3) puolustajaan, jos luovutettavaksi pyydetty sitä pyytää;

4) tulkkaukseen sekä kiinniottamista ja luovuttamista koskevan pyynnön käännökseen siten kuin 21 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään;

5) päättää, suostuuko luovutettavaksi pyydetty luovuttamiseensa;

6) tulla kuulluksi luovuttamista koskevan pyynnön sisällöstä käräjäoikeudessa; sekä

7) saada tieto luovuttamispyynnön perusteena olevasta poissaolotuomiosta, jos luovutettavaksi pyydetty sitä pyytää.

Luovutettavaksi pyydetylle on annettava ilmoitus 1 momentissa tarkoitetuista oikeuksista kirjallisena hänen ymmärtämällään kielellä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Laki

viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 11 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 385/2007, seuraavasti:

11 §

Asianosaisen oikeus tiedonsaantiin

Jos asiakirja kuuluu oikeudenkäyntiaineis-
toon, asianosaisen oikeudesta tiedonsaantiin on
voimassa, mitä siitä säädetään oikeudenkäynnin
julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa an-
nettussa laissa (370/2007) ja oikeudenkäynnin jul-

kisuudesta hallintotuomioistuimissa annetussa
laissa (381/2007). Esitutinnan asianosaisen oi-
keuteen saada tieto esitutkinnassa esitetystä tai
laaditusta asiakirjasta sovelletaan, mitä esitut-
kintalain (805/2011) 4 luvun 15 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Helsingissä 24 päivänä syyskuuta 2014
